

Posudek oponenta bakalářské práce

Autorka práce: Linda Dymáčková

Název práce: Sexuální zneužívání a jeho dlouhodobé následky v oblasti vztahů

Oponent práce: Mgr. Karel Řezáč, Ph.D.

Relevance tématu a cíle práce

V předkládané bakalářské práci se autorka věnuje problematice sexuálního zneužívání se zaměřením na jeho dlouhodobé následky. Cíl práce není v textu explicitně formulován, ale lze jej vyvodit ze závěrečného odstavce úvodu práce, kde autorka na str. 8 uvádí: „*Prací se snažím poskytnout ucelený přehled o této problematice a zároveň se pokouším propojovat věcné informace týkající se sexuálního zneužívání, například pohled na tuto problematiku z právního hlediska, s psychologickými poznatky, jako jsou reakce na traumata, narušení důvěry dítěte, či následné problémy v budování vztahů.*“ Vymezení cíle je v důsledku nekonkrétnosti z mého pohledu spíše slabší a nejasnost detailního zaměření práce následně způsobuje trochu chaotickou strukturu práce – například z mého pohledu v kontextu práce neopodstatněné zakomponování kapitol o zneužívání seniorů a lidí s postižením. Explicitněji formulovaný cíl se specifickým zaměřením na zneužívání dětí by z mého pohledu dopomohl k větší srozumitelnosti práce a záměru autorky. K relevanci tématu ve vztahu k oblasti sociální práce nemám výhrad a souhlasím s autorkou, že téma je dlouhodobě aktuální a bohužel spojené i s určitými mýty a stereotypy.

Obsah práce

V samotném obsahu práce autorka vychází z pestrého repertoáru zdrojů, což činí text čtivým a vcelku zajímavým. Oceňuji, že autorka sáhla též po cizojazyčné literatuře a neopomíjí ani vysoce relevantní informační zdroje v podobě článků z odborných časopisů. Některé zdroje jsou možná až příliš staršího data. Nejsou opomenuty dokumenty národních i nadnárodních organizací. V práci trochu postrádám popis způsobu, jak autorka přistupovala k volbě zdrojů, ze kterých v práci vychází.

Na některých místech autorka volí oborově nevhodnou terminologii, např. str. 13: „...*klientela domova důchodců...*“ nebo na téže straně dále: „...*v ústavech sociální péče s alkoholiky, mentálně postiženými či s agresory...*“, kdy autorka opomíjí užití etablované first-people language terminologie. Rozumím tomu, že zde autorka vychází z medicínské literatury z roku 2004, kde mohou být označení formulována takto, avšak student/ka sociální práce by z mého pohledu měl/a konfrontaci s nevhodným označením skupin osob či sociální služby (v případě domovů pro seniory) v rámci textu reflektovat. Na druhou stranu na dalších místech práce se objevují i označení korektní.

V práci je otevřena řada podstatných dílčích témat, které se v odborných kruzích diskutují. Autorka podle mě vhodně zmiňuje problematiku sekundární viktimizace, vyšší výskyt sexuálního zneužívání dětí příbuznými, význam posttraumatické stresové poruchy, existenci obranných mechanismů atd. Významné pojmy (sexuální násilí/znásilnění) jsou definovány na základě více perspektiv, což považuji za důležité.

Na str. 39 autorka bez odkazování na zdroj (v práci lze nalézt více neozdrojovaných tvrzení) uvádí: „*K sexuálnímu zneužívání totiž často dochází v mnoho problémových rodinách.*“. Kladu si otázku, zda se zde autorka vlastně neocitla v paradoxní situaci, jelikož v úvodu práce odůvodňuje volbu tématu (mimo jiné) existencí zkreslených informací široké veřejnosti o problematice, avšak tvrzení, že se sexuální zneužívání děje častěji v určité části společnosti, bývá skloňováno právě jako jeden z rozšířených mýtů¹. Ostatně podobně vyznívá již značná část kapitoly 4 týkající se rizikových faktorů,

¹ National Children's Advocacy Center. 2021. 10 *Common Myths about Child Abuse* [online]. Huntsville: NCAC. [18. 8. 2024]. Dostupné z: <https://www.nationalcac.org/wp-content/uploads/2018/02/FINAL-10-Common-Myths-with-References.pdf>

kde bych očekával širší spektrum faktorů a jejich vymezení dle novějších zdrojů. V tomto případě může datace literatury hrát vcelku důležitou roli, jelikož poznatky k tématu se v posledních desetiletích podle mě značně prohloubily.

Představení možností následné péče o zneužívané děti v kapitole 7 by dle mého soudu mohlo být více konkrétní. Autorka mohla například uvést existující organizace působící v této oblasti, nebo přesněji vymežit definice souvisejících sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb.

Formální úprava práce

Po formální stránce se práce jeví jako standardní. Místy jsou drobné nepřesnosti, jako například (patrně nezáměrné) započítání nového odstavce uprostřed věty/slova, drobné odchylky u řazení a uvádění některých bibliografických údajů, chybějící 1. kapitola v obsahu apod. Tyto nepřesnosti ovšem nepovažuji za zásadní.

Celkové hodnocení

Práce je z mého pohledu vcelku obstojným přehledem tématu sexuálního zneužívání, který by na jednu stranu sice určitě mohl být lépe strukturovaný a systematičtěji promyšlený, ale zahrnuje spoustu podstatných a užitečných informací. V práci mohl být z mého pohledu větší důraz na praktickou stránku věci (např. doporučení pro praxi, existující subjekty působící v problematice). Dále bych také v kontextu tématu a oboru sociální práce uvítal v takto postavené práci zmínku o jednom z relativně novějších přístupů sociální práce, jehož vznik sahá k počátku nového tisíciletí a klade důraz na význam traumatu v lidském životě (záměrně nejsem konkrétní, neboť níže uvádím jako jednu z otázek k obhajobě).

Po zvážení všech výše uvedených skutečností **navrhuji hodnocení C – D** v závislosti na průběhu obhajoby.

Otázky k obhajobě

- 1) *Pojmenujte a stručně popište zásady konkrétního přístupu sociální práce, který by bylo vhodné uplatnit při práci s dospělým člověkem, který si nese trauma z prožitého zneužívání v dětství?*
- 2) *Jak by měl postupovat sociální pracovník, svěří-li se mu po roce spolupráce 6 letá klientka s tím, že je zneužívána vlastním otcem žijícím ve stejné domácnosti?*

18. 8. 2024

Karel Řezáč